

Concept CITY and Urban Poetry: Multimodal Discourse Analysis of Interaction between Material and Verbal Signs

Tetiana Lukyanets

Department of the Ukrainian and Foreign Languages,
National University of Physical Education and Sport of Ukraine,
UKRAINE, Kyiv, Fiskultury Street 1,
E-mail: tetianalukyanets@gmail.com

The article is devoted to the study of the text as multimodal unit of various semiotic codes. It is an attempt to differentiate material and verbal signs and analyse their interaction in urban poetry.

It is established that two texts interact with each other in urban poetry: the first is the CITY as a text, and the second is the verbal or written text, the actual text, created by human as an interpreter. Thus, the urban signs or the natural and material objects are always mediated in poetry about the city.

In the process of interaction between the CITY as a text and its interpreter basic meaning of concept CITY may receive some variations, depending on author's worldview and the main idea of poetry. However, not only the meaning changes, but also the context and finally the text of the city itself.

Multimodal discourse analysis allows studying urban poetry from semiotic perspective, i.e. to differentiate between material and verbal signs that belong to various types of sense perception. It shows the way elements of different semiotic systems coexist in the text and how they create new connotative axiological meaning in the concept of CITY.

The key ideas of this study are proved in the process of multimodal discourse analysis of Blake's and Wordsworth's urban poetry.

Key words: multimodal discourse analysis, semiotic modes, concept CITY.

Концепт МІСТО та урбаністична поезія: мультимодальний дискурсивний аналіз взаємодії матеріальних та вербальних знаків

Тетяна Лук'янець

Кафедра української та іноземної мов, Національний
університет фізичного виховання і спорту України,
УКРАЇНА, м. Київ, вул. Фізкультури, 1,
E-mail: tetianalukyanets@gmail.com

Стаття містить мультимодальний дискурсивний аналіз взаємодії вербальної складової тексту та засобів його візуалізації, як невід'ємної передумови розрізнення МІСТА як тексту (матеріального знаку) та авторського розширення концепту МІСТО.

Ключові слова: мультимодальний дискурсивний аналіз, семіотичні канали ("режими"), концепт МІСТО.

I. Вступ

Мультимодальний дискурсивний аналіз, як нова парадигма лінгвістичних досліджень, передбачає дослідження взаємодії між вербальною складовою тексту та одиниць, що позначають різні семіотичні ресурси і апелюють до різних типів сенсорного сприйняття [4, 45]. Очевидною є необхідність семіотичного аналізу різних семіотичних каналів (так званих «режимів» (англ. *modes*)) у ході вивчення урбаністичної поезії з метою створення концепту МІСТО. Такий аналіз передбачає дослідження впливу одиниць різних семіотичних систем на функціонування тексту, тобто з'ясування наступних питань: як автор створює поезію про місто; як читач інтерпретує урбаністичну поезію; і як такі інтерпретації впливають на концепт МІСТО загалом.

Ми вважаємо, що тут взаємодіють два тексти: МІСТО як текст (адже, за Ю. Лотманом, "все є текст" [1, 215]) та власне вербальний текст, створений за допомогою мовних засобів автором як інтерпретатором МІСТА.

II. Автор як інтерпретатор МІСТА як тексту

Питання співвіднесення матеріальних знаків із текстом (що передбачає наявність авторської ідеї (message) у них) ґрунтується на поняттях денотації та конотації. Як і вербальні знаки, одиниці матеріальної семіосистеми можуть не лише позначати предмет чи явище матеріальної дійсності, але і також мати конотативне навантаження. Наприклад, хутрянний одяг є індикатором не тільки холоду, але й соціального статусу власника. А значить, МІСТО як текст залежить від соціального контексту та авторського бачення реалій міста. Воно є включенням соціального повідомлення у матеріальну урбаністичну структуру. Так, виділяють 2 субстрати МІСТА як тексту: перша (мовна) створюється літературним текстом про місто;

друга (немовна) базується на матеріальній та духовній культурі, природному та історичному матеріалі.

МІСТО як текст метафізичне і може існувати без матеріальних знаків як єдність авторських інтерпретацій цих знаків. Відношення між МІСТОМ як текстом та автором урбаністичної поезії є аналогічним відношенню власне тексту до читача. Створюючи поезію про місто, автор використовує не тільки слова із їх денотативними значеннями, об'єднуючи їх у синтаксичні структури, але і різні типи нелінгвістичного знання, як-от: знання про світ загалом, про певні явища та події, про літературний жанр поезії [3, 13]. Поет декодує матеріальні знаки або ж МІСТО як текст та задовує їх у власне вербальний текст, створюючи нову авторську реальність за допомогою мови. Він також може таким чином змінити літературний жанр урбаністичної поезії, що відрізняє його від інтерпретатора-читача.

III. МІСТО і текст

Концепт МІСТО є знаком, динамічною сукупністю суб'єктивних уявлень про урбаністичну місцевість. Він характеризується семантичною цілісністю в мові за умови його взаємозв'язку із предметами об'єктивної дійсності, які він репрезентує.

Індивідуально авторські зміни загальноприйнятого концепту МІСТО, які можна знайти в урбаністичній поезії, відстежуємо за допомогою мультимодального дискурсивного аналізу. Він дозволяє проаналізувати усі засоби, які використовуються для передачі певного значення або смислу в поезії на основі вивчення особливостей авторського відображення світу залежно від соціального досвіду поета.

Розглянемо індивідуально авторське розширення концепту МІСТО на прикладі Лондона.

Лондон як матеріальний знак і як текст відображений у свідомості людей як столиця Великобританії, фінансовий та комерційний центр Європи, центр культурного життя всього світу. Відтак, він репрезентує усталений концепт МІСТО із такими його елементами, як міська архітектура, міське населення, транспорт та ін., які не мають аксіологічного забарвлення.

Концепт МІСТО наповнюється оціночними характеристиками, зокрема опису Лондона, в урбаністичній поезії корінного лондонця Вільяма Блейка та приїжджого до Лондона Вільяма Вордсвота.

Обидва поети створюють новий світ, нову картину Лондона, як мовну субстрату, чи-то вербальний знак на основі матеріального знаку, вражень від побаченого Лондона. Однак, очевидно, що авторське бачення міста різне у поетів.

Вільям Блейк створює меланхолічну картину Лондона, де люди ходять із понурими обличчями:

*I wander thro' each charter'd street,
Near where the charter'd Thames does flow,
And mark in every face I meet
Marks of weakness, marks of woe* [2, 312].

Такий негативний образ міста утворюється шляхом опису його вулиць як результату сприйняття матеріального знаку Лондона через різні семіотичні

канали. Мультимодальний аналіз цієї поезії дозволяє виявити такі режими сприйняття, як візуальний (*mark in every face I meet*) та слуховий (*The mind-forg'd manacles I hear*). Вільям Блейк у поезії переважно інтерпретує немовну субстрату міста. Він переносить візуальні образи Лондона на текст не тільки для створення гнітючої атмосфери міста, але і також, щоб показати, що Лондон живий. Підтвердженням цьому є звуки, які місто постійно продукує: чоловічі сварки, жіночий стогін, плач наляканих дітей та ін.

Таким чином, у ході тлумачення матеріального знаку Лондона поет створює два нових значення у концепті МІСТО. Спочатку він описує місто як жахливе місце, непридатне для життя, що приховує в собі численні загрози та небезпеки (*And the hapless Soldier's sigh/Runs in blood down Palace walls*). Потім В.Блейк наполягає на одухотвореності міста, характеризуючи його як живу істоту.

Вільям Вордсворт також оживляє МІСТО у своїй урбаністичній поезії: воно прокидається від нічного сну. Однак, на відміну від Вільяма Блейка, поет створює оптимістичну картину Лондона:

*This City now doth, like a garment, wear
The beauty of the morning; silent, bare,
Ships, towers, domes, theatres, and temples lie
Open unto the fields, and to the sky*: [2, 417].

Матеріальний знак міста представлений у поезії за допомогою описовості на основі зорового сприйняття Лондона (*A sight so touching in its majesty*).

IV. Висновок

Отже, вербальний знак міста може бути створеним лише на основі його матеріального знаку. Він залежить від автора урбаністичної поезії як інтерпретатора МІСТА як тексту. Таким чином, немовна субстрата МІСТА як тексту залишається незмінною і співвідноситься із усталеним концептом МІСТА, у той час, як вербальний знак міста варіюється залежно від індивідуально авторського бачення. У цьому контексті мультимодальний аналіз, як вивчення взаємодії вербальної складової тексту та засобів його візуалізації, є невід'ємною передумовою розрізнення МІСТА як тексту (матеріального знаку) та авторського розширення концепту МІСТО (вербального знаку).

Література

- [1] Лотман Ю.М. Текст и внетекстовые художественные структуры / Ю.М. Лотман // Веллер М.И. Легенды Невского проспекта. – СПб.: Искусство-СПб, 1994. – 349с.
- [2] Beaumont G. English Poetry / George Beaumont. London: Jack, 2006. – 596p.
- [3] Begemann P. Readers' Strategies in Comprehending Poetic Discourse. Some Aspects of Textuality, Intertextuality and Intermediality / P. Begemann. – NY: Walter de Gruyter, 1994. – P. 1-33.
- [4] Kress G.R. Multimodal Discourse: the modes and media of contemporary communication /G.R. Kress and T.van Leeuwen. – London: Edward Arnold, 2002. – 152p.